

ПЕТАР ЂОКИЋ, МИНИСТАР ЕНЕРГЕТИКЕ И РУДАРСТВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Енергетска политика Републике Српске у служби стабилног и одрживог развоја

У тренутку када енергетика постаје једно од кључних геополитичких и економских питања савременог свијета, Република Српска улази у нову фазу свог развоја – амбициозну, инвестиционо интензивну и стратешки усмјерену. Од хидроенергетских система и соларних поља Херцеговине, преко гасификације и модернизације преносне мреже, до сложеног балансирања између обновљивих извора и традиционалних термоенергетских капацитета, пред енергетским сектором стоје одлуке које ће обликовати економију и друштво у наредним деценијама.

У разговору за *Српско коло*, министар енергетике и рударства Републике Српске Петар Ђокић говори о приоритетним пројектима, расту интереса домаћих и страних инвеститора, регионалној сарадњи и изазовима које доноси европска енергетска политика. Посебан акценат ставља на социјалну димензију енергетске транзиције – очување радних мјеста, стабилност цијена и улогу државе као поузданог партнера у великим инфраструктурним подухватима.

● **Енергетски сектор Републике Српске у протеклој години доживио је значајан замаха у инвестицијама. Како данас изгледа карта приоритетних пројеката и колико је реално да Српска у наредним годинама постане извозник енергије из обновљивих извора?**

– Енергетски сектор Републике Српске данас се развија у више праваца истовремено. Поред традиционалних извора, убрзано градиво нове капацитете из обновљивих извора енергије, а интерес инвеститора – и домаћих и страних – никада није био већи. Приоритети су усмјерени на реализацију кључних хидроенергетских пројеката као што су ХЕ *Дабар*, ХЕ *Бук Бијела*, ХЕ *Бистрица*, на изградњу соларних и вјетроелектрана, посебно у Херцеговини, као и на веома значајан пројекат гасификације Републике Српске. Циљ нам је да у наредним годинама повећамо удио обновљивих извора у енергетском миксу Српске и створимо реалну основу за извоз вишкова електричне енергије, што ће уједно бити снажан подстицај укупном привредном расту.

● **Соларна електрана на Билећком језеру често се истиче као симбол нове енергетске етапе. Шта тај пројекат показује о потенцијалима Херцеговине?**

– Пројекат соларне електране на Билећком језеру најбољи је доказ колики потенцијал Херцеговина има у области соларне енергије. Климатске карактеристике, велики број сунчаних дана и простране терени погодни за изградњу чине овај регион идеалним за такве инвестиције. Овај пројекат симболизује нови приступ – примјену савремених технолошких рјешења уз пуно поштовање еколошких стандарда. Вјерујем да ће управо Херцеговина бити један од кључних носилаца енергетског развоја Српске у наредним деценијама.

● **Сарадња са Кином, Мађарском и Србијом у енергетском сектору постаје све динамичнија. Колико су такви аранжмани подршка развоју, а колико изазов усклађивања различитих интереса и технологија?**

– Партнерство са Кином, Мађарском

До краја наредне године очекујемо завршетак изградње три хидроелектране на ријеци Бистрици

Приоритет је изградња савремене преносне и дистрибутивне мреже која ће прихватити растући број нових извора и омогућити пласирање енергије и на регионално тржиште

и Србијом снажно подржава развој нашег енергетског сектора. Ријеч је о државама са богатим искуством и развијеном технолошком базом, што нам омогућава трансфер знања и савремених рјешења. Ови аранжмани доносе не само нова финансијска средства, већ и тржишне могућности за будућу размјену енергије. Наравно, постоје изазови, прије свега усклађивање техничких стандарда и различитих интереса, али Република Српска у сваком пројекту задржава контролу над кључним процесима, водећи рачуна да све активности буду у складу са нашим дугорочним развојним циљевима.

● **Како напредује реализација пројекта Хидроелектране Бук Бијела и шта он**

значи за заједничко дјеловање Србије и Српске?

– Бук Бијела је један од најзначајнијих енергетских подухвата у овом дијелу Европе и има значај далеко шири од регионалног. Радови се одвијају у складу са планираном динамиком, а у току је реализација више активности. Вриједност овог пројекта није само у његовој енергетској снази, већ и у симболичком и политичком аспектима – јер представља примјер конкретне сарадње Српске и Србије у стратешкој области. Његова реализација доприноси јачању међусобних односа и афирмацији заједничких енергетских политика. Заједничким ангажманом показујемо да имамо снагу и визију да реализујемо велике пројекте који ће трајно утицати на развој цијелог региона.

● **Српска и даље рачуна на термоелектране и руднике, иако се снажно улаже у обновљиве изворе. Како изгледа то балансирање у пракси?**

– Иако смо определијени да пратимо свјетске трендове у области енергетске транзиције, региони угља остају од кључног значаја. Деценијама нам обезбјеђују енергетску безбједност и стабилност система, као и економски раст. Ниске ци-

јене електричне енергије које годинама одржавамо важан су ослонац за све привредне активности.

Енергетска транзиција се не може провести преко ноћи – наш приступ је постепени и промишљен. Рудници и термоелектране остају кичма система, али уз сталну модернизацију, смањење емисија и унапређење технологија. Тако традиционални енергетски објекти добијају нову, ефикаснију улогу у систему, док паралелно расте удио обновљивих извора.

● **Може ли се процес модернизације термоелектрана спровести без угрожавања радних мјеста и енергетске стабилности?**

– Апсолутно. Ако се процес води плански, модернизација не значи гашење, већ унапређење. У сарадњи са управама предузећа и синдикатима креирамо програме који гарантују очување радних мјеста и побољшање услова рада. Савремене технологије повећавају енергетску ефикасност и стабилност снабдијевања, а истовремено отварају простор за нове инвестиције. Основни принцип је јасан – ниједан радник не смије бити колатерална штета енергетске транзиције.

● **Развој нових производних капацитета поставља и питање преносне мреже.**

Енергетска политика усклађује се са европским стандардима

● Европска енергетска политика, посебно кроз механизам СВМ, поставља нове стандарде. Како Српска одговара на те изазове?

– Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, заједно са ресорним министарствима Републике Српске и Федерације БиХ, упутило је Европској комисији заједничку иницијативу за изузеће БиХ од примјене СВМ механизма до 2030. године. Да би уопште било могуће затражити такво изузеће, неопходно је успоставити домаћи систем трговања емисијама (ЕТС) и берзу електричне енергије. У том правцу, Савјет министара БиХ је у јулу ове године усвојио Приједлог зако-

на о регулатору, преносу и тржишту електричне енергије, чиме су постављени темељи за испуњавање ова два предуслова и интеграцију домаћег тржишта електричне енергије у регионално и европско. Очекује се да овај закон ускоро буде усвојен и у Парламентарној скупштини БиХ. Очекујемо да ће ЕУ показати разумијевање и прихватити нашу иницијативу, што би омогућило да транзицију проведемо на праведан и економски одржив начин. Уједно очекујемо и финансијску подршку европских институција, јер је ријеч о сложену и веома захтјевном процесу, посебно за термоелектране и друга енергетска предузећа у БиХ.

Да ли садашња инфраструктура може поднијети планирани раст производње?

– Повећање производних капацитета мора бити праћено развојем преносне и дистрибутивне инфраструктуре – без тога нема стабилног система. Велики интерес инвеститора показује да постоји потреба за модернизацијом и проширењем мреже, како унутар Републике Српске, тако и кроз интерконекције са сусједним државама. Зато је приоритет изградња савремене преносне и дистрибутивне мреже која ће прихватити растући број нових извора и омогућити пласирање енергије и на регионално тржиште.

● Недавни договор са Црном Гором о накнади за земљиште под Билећким језером отворио је простор за нову врсту регионалне сарадње. Може ли тај модел послужити као основ за шири енергетски дијалог у региону?

– Сасвим сигурно може. Тај договор показује да се регионална питања могу рјешавати кроз партнерски и конструктиван приступ, без политичких тензија. Успјели смо да нађемо фер рјешење које задовољава интересе обје стране, што може бити примјер и за друге иницијативе – посебно у области управљања водним ресурсима, енергетске размјене и заштите животне средине.

● Све више домаћих компанија учествује у великим енергетским пројектима. Да ли то значи да Српска гради сопствену индустријску базу?

– Да, то је један од најзначајнијих резултата протеклог периода. Учествовање домаћих компанија у великим пројектима показује да стварамо знање, искуство и кадрове који ће сутра бити способни да

самостално реализују сложене послове. Свако укључивање домаћег сектора у инвестиционе циклусе значи нова радна мјеста, веће пореске приходе и јачање локалне економије. Наш циљ је да Република Српска постане не само енергетски, већ и индустријски центар региона.

● Као предсједник Социјалистичке партије, често истичете важност стабилности унутар коалиције. Колико је та стабилност важна за инвестиције и економску сигурност грађана?

– Стабилност је темељ сваког озбиљног развоја. Без политичке стабилности нема ни повјерења инвеститора, ни дугорочних уговора, ни економског напретка. Као партија и дио коалиције, увијек смо настојали да допринесемо стабилном и предвидљивом амбијенту, јер стабилна власт значи и стабилне институције, сигурне приходе и бољи живот грађана. Свака велика инвестиција заснива се на повјерењу да ће држава бити поуздан партнер, а то се постиже само политичком одговорношћу и стабилношћу оних који том државом руководе.

● Социјалистичка партија традиционално заступа идеју социјалне правде. Како се та идеја данас преводи у конкретне политике?

– Социјална правда значи једнаке могућности за све. Енергетика, као најважнији развојни ресурс, мора бити у служби бољег живота грађана – кроз приступачне цијене енергије, сигурност снабдијевања и равномерно расподјелу користи. Залажемо се за једнаке шансе, посебно за мање развијене средине, јер се само тако може постићи баланс између економског напретка и социјалне стабилности.

Сваку локалну заједницу видимо као носиоца сопственог развоја и то је принцип којем сам досљедан и као министар и као предсједник партије.

● Ако бисте морали издвојити један приоритет за наредних годину дана – шта би то било?

– Приоритет број један је убрзана реализација започетих инфраструктурних пројеката и стварање предуслова за нове инвестиције. До краја наредне године очекујемо завршетак изградње три хидроелектране на ријеци Бистрици, што ће значајно допринијети остварењу циљева које сам претходно поменуо. Сваки завршен мегават значи нову стабилност система и веће приходе за Републику Српску.

Истовремено, наставићемо јачати институционалне капацитете и социјалну одговорност система, јер је прави развој могућ само ако енергетски напредак прати стабилност друштва и добробит сваког грађанина.

ТРИФКО ЋОРОВИЋ

Нови рокови за верификацију и поврат старе девизне штедње у БиХ

● Интересује ме да ли још могу поднијети захтјев за поврат старе девизне штедње у БиХ?

– Да! Одређени су нови рокови за подношење захтјева за верификацију рачуна старе девизне штедње у Босни и Херцеговини. У Федерацији БиХ захтјеви се могу подносити до 31. децембра 2026. године, док је рок у Републици Српској до 24. јула 2026. године.

Под рачунима старе девизне штедње подразумевају се девизна средства депонована код банака или њених филијала, као и најнижих оперативних јединица које су пословале на територији Федерације БиХ или Републике Српске, са стањем на дан 31. децембар 1991. године. Поврат старе девизне штедње не односи се на рачуне у филијалама Љубљанске банке, Инвест банке и других страних банака на територији Федерације БиХ или Босне и Херцеговине.

ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЈЕВА У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ

Захтјеви за верификацију рачуна старе девизне штедње подносе се у пословним јединицама Финансијско-информатичке агенције (ФИА):

- Сарајево – сједиште агенције, Ложионичка 3, тел.: 033/255-221 и 033/255-210
- Мостар – Дубровачка бб, тел.: 036/321-218 и 036/281-375
- Бихаћ – Петог корпуса бб, тел.: 037/223-319
- Тузла – Туралибегова бр.40, тел.: 035/277-282

ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЈЕВА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Захтјеви се подносе Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге (АПИФ):

- Бања Лука, Вука Караџића 6, тел.: +387 51 217-443, +387 51 217-300, +387 51 217-306, e-mail: info@apif.net
- Шалтери (Стара зграда Владе): тел. 051/308-079, e-mail: banjaluka@apif.net
- Шалтери (Борик): тел. 051/498-202, e-mail: borik.banjaluka@apif.net
- Регистар старе девизне штедње: тел. 051/490-270, e-mail: sds@apif.net
- Приједор, Ослободилаца 4, тел.: 052/232-266, e-mail: prijedor@apif.net
- Градишка, Видовданска 16, тел.: 051/813-241, e-mail: gradiska@apif.net
- Добој, Светог Саве 20, тел.: 053/241-241, e-mail: doboj@apif.net
- Модрича, Кнеза Милоша б.б, тел.: 053/812-805, e-mail: modrica@apif.net

- Бијељина, Патријарха Павла бр.2, тел.: 055/210-918, 055/211-182, e-mail: bijeljina@apif.net
- Источно Сарајево – Зворник, Светог Саве 62, тел.: 056/490-270, e-mail: zvornik@apif.net
- Фоча, Моме Кочовића бб, тел.: 058/210-848, e-mail: foca@apif.net
- Требиње, Краља Петра Карађорђевића 15, тел.: 059/220-235, e-mail: trebinje@apif.net

ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

- А) Лична штедња
 - Захтјев за верификацију (добива се у агенцији)
 - Овјерена фотокопија девизне књижице (или друге банкарске документације, уговор, картица)
 - Фотокопија личне карте или пасоша (оригинал на увид)
 - Посљедњи извод са јединственог рачуна грађанина (сертификат)
 - Попуњен Додатак 01 – назив банке и број рачуна у КМ на лично име
 - Фотокопија картице рачуна власника
 - Сви остали документи који могу помоћи верификацији (рачуни, фактуре, евиденција власништва)
 - Б) Верификација у име власника преко пуномоћника
 - Документа под А)
 - Оригинал или овјерена пуномоћ
 - Фотокопија личне карте или пасоша пуномоћника (оригинал на увид)
 - В) Верификација по основу рјешења о наслеђивању или даровном уговору
 - Овјерена фотокопија правоснажног судског рјешења о наслеђивању
 - Правоваљан даровни уговор ако је рачун поклоњен
 - Г) За малољетне потражиоце
 - Документација под А)
 - Родни лист
 - Друга документа по потреби
- За додатне информације и правну помоћ, грађани се могу обратити ХЦИТ-у у Новом Саду, сваког радног дана осим петка, од 9.00 до 13.00 сати, на адреси Војвођанских бригада 17, тел. 021 5628 132 или 520030, моб. 063 8351862, e-mail: office@hcit.rs

РАТКО БУБАЛО,

ПРЕДСЈЕДНИК УО ХЦИТ-А

» ОВАЈ МЕДИЈСКИ САДРЖАЈ СУФИНАНСИРАН ЈЕ ОД СТРАНЕ ОПШТИНЕ КЛАДОВО

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

ЉУДИ ИСПРЕД МЕГАВАТА

● Питање социјалне сигурности радника у енергетском сектору све је актуелније. Како усаглашавае економске циљеве за очувањем радних мјеста?

– Енергетика нису само бројке и мегавати – то је и велики број људи који свакодневно обављају тежак и одговоран посао. Социјална сигурност радника у средишту је наше политике. Сваки нови програм или инвестиција морају садржати и социјалну компоненту. Као што сам раније рекао, у сарадњи са управама предузећа и синдикатима радимо на очувању постојећих радних мјеста, побољшању услова рада и стварању нових прилика за запошљавање. То је суштина и темељ праведне транзиције коју проводимо.